

**Пәндік және тілдік интеграцияланған
оқыту әдісін тілдің үш тұғырлығы
саясатын іске асыруда қолдану:
мұғалімдердің тәжірибелік қолданысы,
осы әдіс жайлы түсініктері және әдісті
енгізу барысында кездесетін
қиындықтары**

Арна Бекенова

Көптілдік білім беру саласының магистрі

Назарбаев Университеті Жоғары білім беру мектебі

мамыр, 2016

Мазмұны:

- Зерттеуге қатысты деректер
- Зерттеу мәселесі
- Зерттеу мақсаты және зерттеу сұрақтары
- Әдебиетке шолу
- Әдістеме
- Зерттеу нәтижесі мен анализі
- Қорытынды
- Мәселе мен ұсыныстар
- Пайдаланылған әдебиет

Зерттеуге қатысты деректер

- “2020 жылға дейін халықтың 95 пайызы қазақша, 90 пайызы орысша және 20 пайызы ағылшынша сөйлеуі қажет” (Қазақстан Республикасының тілдерді дамыту және қолдану бойынша 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы, 2011 жыл, 8-бет)
- Назарбаев Зияткерлік мектептері «Дербес білім беру ұйымы» деген жаңа заңды мәртебеге ие болды (НЗМ ДББҰ), толық автономия мен білім беру дербестігі берілді (‘Назарбаев Зияткерлік мектептері мәртебесі туралы’ заң, 2011 жыл)
- НЗМ ДББҰ өз оқу бағдарламаларын, оқыту материалдары мен мұғалімдерді оқыту бағдарламаларын әзірлейді (НЗМ ДББҰ, 2013, 4-бет)
- Назарбаев Зияткерлік мектептері оқушыларға үш тілді меңгеруге көмектесетін жағдай жасау үшін CLIL-ды бейімдеді (НЗМ ДББҰ, 2013, 13-бет)

Зерттеу мәселесі

- Мақсат қойылғанымен, ағылшын тілінде оқыта алатын мұғалімдер саны жетіспеуде
- CLIL-ды жүзеге асырудың дүниежүзілік тәжірибесі зерттелгенімен, оны Қазақстанда жүзеге асыру зерттелмеген
- Назарбаев Зияткерлік мектептеріндегі CLIL-ды оқытушылар осы әдісті жүзеге асырып жатыр, дегенмен олардың CLIL-ды қалай қолданатыны бойынша, сондай-ақ мұғалімдердің оны қалай түсініп жатқаны және кездестіруі мүмкін қиыншылықтарды қалай шешетіні бойынша сапалық дәлелдер жоқтың қасы

Зерттеу мақсаты және зерттеу сұрақтары

Мұғалімдердің CLIL-ды қалай түсінетінін, сондай-ақ CLIL тәсілін өз тәжірибелерінде қалай жүзеге асырып жатқанын, оны қолдану барысында кездестіретін қиындықтары мен сол қиындықтарды қалай шешетінін зерттеу

Мұғалімдер CLIL тәсілін қалай түсінеді?

CLIL тәсілін қолдануда мұғалімдердің тәжірибелері қандай?

Мұғалімдер CLIL-ға қатысты қандай қиындықтарға ұшырайды және оларды қалай шешеді?

Әдебиетке шолу: негізгі концепциялар: көптілді/үштілді білім беру

- **‘Көптілділер’** бұл бір тілден артық тілде сөйлейтін адамдар; екі тілде сөйлей алатындар екітілді; үштілде сөйлейтіндер үштілді және одан да көп тілде сөйлейтіндер көптілді адамдар, т.с.с. (Горал& Конэр, 2013, 1-бет)
- **Көптілді білім беру** одан да «әділ және демократиялық қоғам» құруды көздейді. Себебі, білім саласында бір тілден басқа тілдерді де мойындайды және жүзеге асырады; өзге мәдениеттерден хабардар болуды және мәдениет аралық коммуникацияны мойындайды; оқушының бастапқы білімін ескереді, және оларды қоғам өміріне белсенді қатысуға тәрбиелейді (Хорнбергер, 2009, 2-бет)
- Қазақстандағы **үштілділік**: Қазақ тілі – мемлекеттік тіл, орыс тілі - ұлтаралық қатынас тілі, және ағылшын тілі – жаһандық экономикаға сәтті кіруге қажетті тіл (Назарбаев, 2007, 38-бет)

Әдебиетке шолу: негізгі концепциялар: CLIL

Марш(1994) **CLIL-ге**
келесідей анықтама береді
“пән немесе пәннің кейбір
бөлімдері шетел тілінде
оқытылады, себебі мұнда
екі мақсат көзделген:
пәннің өзін оқыту және де
шетел тіліне жаттықтыру.”

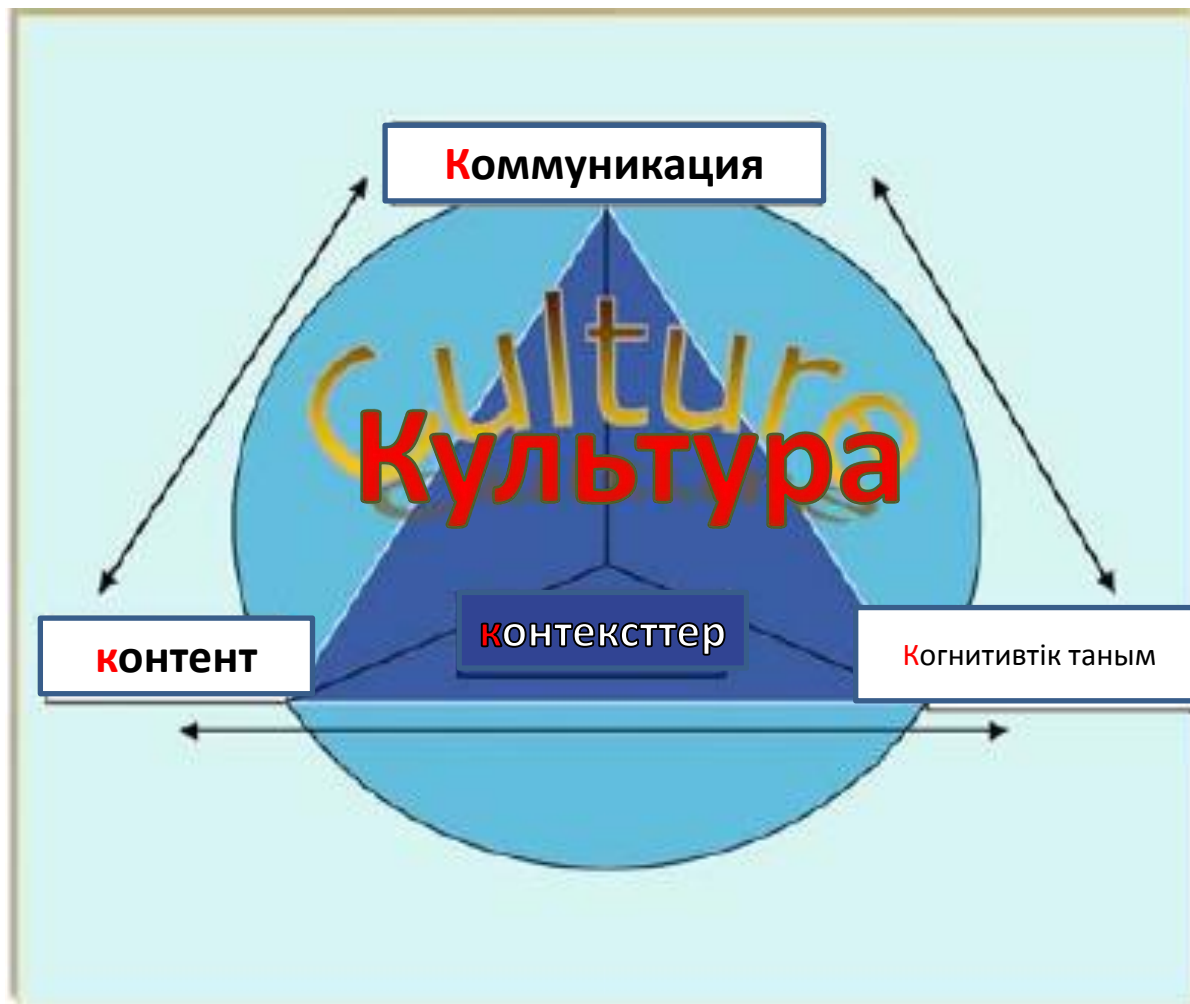
(Секрецийдің дәйексөзі, 2011, 2-бет)

Койл (2007)
Далтон-Паффер (2007)
Ценос (2013)
Зароуб (2008)
Кунан (2007)
Плейдвал-Болстер
(2015)
Лоренцо, Касаль, &
Мор (2009)
Хант (2011).
Фортан-Гомез (2013)

Әдебиетке шолу: негізгі концепциялар: түсінік

- Әртүрлі анықтамаларды қарастырғаннан кейін (Далтон-Паффер және Смит, 2013; Этнив, 1962; Клоппер, Рорбек, & Вагнер, 2012; Пинджет, тсс., 2014; Юрдакула, 2015), зерттеуші «түсінік» дегенге жиынтық анықтама берді:
- Тәжірибе және әртүрлі заттар, оқиғалар мен жағдайларға негізделе отырып, бір нәрсені түсіну және бағалай алу қабілеті, сонымен қатар, бұл адамның көзқарасы мен қарым-қатынасына тығыз байланысты.

Әдебиетке шолу: тұжырымдамалық негіз:
CLIL-ға арналған 4К (Койль, 2006)

Әдебиетке шолу: мұғалімдер CLIL-ды қалай түсінеді, олардың тәжірибесі және CLIL-ды қолдану барысында кездестіретін қиындықтары

Түсініктері

- коммуникацияның шынайы ұғымын береді (Дэнман, Таннер, & де Грааф, 2013)
- Оқушылардың мотивациясын ұлғайтады (Леон, 2015; Хант, 2011)
- Оқушылардың дербестігін, өзіне сенімін және өзге мәдениет жайлы хабардарлығын дамытады (Койль, 2007)
- Сөздік қорын кеңейтеді (Далтон-Паффер, 2008)
- Жазу дағдысына әсері жоқ (Янг&Гослинг, 2014)

Тәжірибелері

- T1 оқушыларын пайдалану (Кунан, 2007; Роя, 2014)
- Әртүрлі оқыту әдістерін қолдану (аудио, визуалды, кинестетикалық, топтық жұмыс) (Хант, 2011; Всакез, Молина, Лопез, 2015)
- Когнитивты қиыншылықтар жоғарғы деңгейде ойлануға (НОТ) тәрбиелейді (Кунан, 2007; Койль, 2007)
- Халықаралық оқуға септігін тигізеді (Судхоф, 2010)
- Мұғалімдердің команда болып оқытуы (Гуилмон-Суеста &Рено, 2015)

Қиындықтары

- Оқыту материалдарының жетіспеушілігі (Плейдвал-Болстер, 2015)
- Оқушылардың және мұғалімдердің шетел тілін төмен деңгейде білуі (Агилер & Родригез, 2012)
- Институционалды қолдаудың жетіспеушілігі (Плейдвал-Болстер, 2015)
- Командада оқытатын мұғалімдердің арасында серіктестіктің жетіспеушілігі (Роя, 2011; Кейтли, 2011)

Әдістеме

- **Жоспар:** сапалық, бір ғана құрал қолданылған тақырыптық зерттеу
- **Мысалдарды іріктеу:** максималды, мақсаты бар мысалдар
- **Сипаттамасы:** түрлі пәндерді ағылшын тілінде оқыту; жергілікті және шетелдік қызметкерлер; әр түрлі жастағы адамдар
- **Қатысушылар және өткізілетін орын:** жеті жоғарғы сынып мұғалімдері, Назарбаев зияткерлік мектептердің бірінде
- **Құралдар:**
 - жартылай құрылымдалған көзбе-көз сұхбат
 - құжатты талдау
- **Деректерді талдау:** транскрипциялау, кодтау, тақырыптарды әзірлеу
- **Этика:** келісім нысаны, анонимдік

Зерттеу нәтижесі мен анализі: 1-ші зерттеу сұрағы: Мұғалімдер CLIL әдісін қалай түсінеді?

CLIL тиісді әдіс ретінде:

- 1) Сөздік қорды ұлғайтады
- 2) Жергілікті мұғалімдердің ағылшын тілі білімін дамытады
- 3) Оқушылардың дербестігін нығайтады

CLIL-ды орта мектептерде қолдану мүмкіндігі:

- 4) Қажетті әдіс
- 5) Ертерек бастау қажеттілігі

1) CLIL көзделген тілмен жұмыс жасауға мүмкіндік береді (Леон, 2015; Хант, 2011; Васкес, Молина, & Лопез, 2015)

2) CLIL ағылшын тілі білімін дамытады (Агилар & Родригес, 2012)

3) CLIL жоғарғы деңгейде ойлауды дамытады (Койль, 2006)

4) CLIL-ды позитивті түрде қабылдау (Гильмен-Суеста & Рено, 2015)

5) Бастауыш сыныптарда CLIL-ды позитивті түрде қабылдау (Плейдвал-Болстер, 2015)

Зерттеу нәтижесі мен анализі: 2-ші зерттеу сұрағы : CLIL әдісін қолдануда мұғалімдердің тәжірибесі қандай?

CLIL ды оқыту тәсілдері :

- 1) Әртүрлі оқыту әдістерін қолдану
- 2) Бір тілден екінші тілге ауысу мүмкіндігі
- 3) Жоғары деңгейде ойлануды дамытады
- 4) Сабақта мәдениетке назар аударылады (сабақты Қазақстандық мәнмәтінмен және өзге мәдениеттермен байланыстыру)

Жоспарлау және командада бірігіп оқыту:

- 5) Командада бірігіп оқытатын мұғалімдер арасында серіктестіктің болу маңыздылығы
- 6) Сабақты егжей-тегжейлі жоспарлау

- 1) Көптілді сынып үшін көпмодальді стратегиялар (Фортнет-Гомез, 2013)
- 2) Бір тілден екінші тілге ауысу бойынша қатал ережелердің болмауы (Кунан, 2007)
- 3) танымды аса талап етпейтін жұмыстар оқушылардың тілді үйренуіне көмектеспейді (Койль, 2007)
- 4) CLIL өзге мәдениеттер жайында оқып білуге әсер етеді (Фортнет-Гомез, 2013)
- 5) Бір-бірінен үйрену және өзара қолдау (Гильмен-Суеста & Рено, 2015)
- 6) Сабақты біріге жоспарлау (Кунан, 2007)

Зерттеу нәтижесі мен анализі: 3-ші зерттеу сұрағы: CLIL әдісін қолдануда мұғалімдер қандай қиыншылықтармен кездеседі және оларды қалай шешеді?

CLIL қиындықтары:

- 1) Мұғалімдер мен оқушылардың ағылшын тілін жетік білмеуі
- 2) Команда да біріге оқытатын мұғалімдер арасында серіктестіктің жетіспеушілігі
- 3) Ортақ семинарлардың тапшылығы
- 4) Оқулықтардың тапшылығы

Қиындықтарды шешу жолдары:

- 5) Әртүрлі тапсырмалар мен қолдау көрсету
- 6) Индивидуалды оқыту

1)Guillamón-Суеста және Рено (2015)

2)Шамшидинова, Аюбаева, және Бриджс (2014); Роя (2014); Бейнгас (2012)

3) Плейдвал-Болстер (2015)

4) Бейнгас (2012), Кунан (2007), және Роя (2014)

5) Койль (2006); Васкез, Молина, & Лопез (2015)

6) Ортақ емес стратегиялар

Қорытынды

- Қатысушылар CLIL-ды жақсы қабылдады және бұл әдістің Қазақстанның білім беру саласында қолданылуының болашағы бар. Себебі, ол оқушылардың сөздік қорын кеңейтеді және дербес жұмыс жасай алу қабілетін нығайтады, сондай-ақ жергілікті мұғалімдердің ағылшын тілі білімін дамытады.
- Көпмодальді оқытуды және оқушыға бағытталған оқытуды көздей отырып, мұғалімдер жоғарғы деңгейде ойлану қабілеті мен ұлтаралық коммуникацияны дамытатын әртүрлі оқыту әдістерін (аудио, визуалды, кинестетикалық, топтық жұмыс) пайдаланады, бір тілден екінші тілге ауысуды, сондай-ақ командада бірігіп оқыту әдістерін қолданады.
- Мұғалімдер CLIL-ды қолдану барысында келесідей қиындықтарға тап болады: жергілікті мұғалімдер мен оқушылардың ағылшын тілін жетік білмеуі, ортақ семинарлар мен CLIL материалдарының тапшылығы, командада бірігіп оқытатын мұғалімдер арасындағы әлсіз байланыс. Кейбір мәселелер дифференциация, көмек көрсету стратегиялары мен индивидуалды оқыту арқылы шешілген.

Одан арғы зерттеу алдында туындайтын мәселе мен ұсыныстар

- **Мәселе:**

- қатысушылар санының аздығы
- мәліметтерді жинақтауда уақыттын жеткіліксіз болуы (бір апта)
- зерттеу орындары санынын жеткіліктірепрезентативті болмауы

- **Одан арғы зерттеуге қатысты ұсыныстар:**

- тараптардың санын ұлғайту
- Іс-шараны бір ғана жерде өткізбеу
- мәліметтерді жинақтауда уақыттын көбірек болуы

Пайдаланылған әдебиет

- Агилар, М., & Родригес, Р. (2012). Lecturer and student perceptions on CLIL at a Spanish university. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 15(2), 183-197.
- Attneave, F. (1962). Perception and related areas. In S. Koch, S. Koch (Eds.), *Psychology: A study of a science, Volume 4. Biologically oriented fields: Their place in psychology and in biological science* (pp. 619-659). New York, NY, US: McGraw-Hill. doi:10.1037/10541-013
- Autonomous Educational Organization “Nazarbayev Intellectual Schools” (2013). 2020 Development Strategy.
- Бейнғас, Д. Л. (2012). CLIL teacher development: Challenges and experiences. *Latin American Journal of Content & Language Integrated Learning*, 5(1), 46-56.
- Catelly, Y. M. (2011). The foreign language teacher's roles in response to the knowledge society requirements. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 11, 127-131.
- Çekrezi, R. (2011). CLIL and teacher training. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 15, 3821-3825.
- Cenoz, J. (2013). Defining multilingualism. *Annual Review of Applied Linguistics*, 33, 3-18.
- Clopper, C. G., Rohrbeck, K. L., & Wagner, L. (2012). Perception of dialect variation by young adults with high-functioning autism. *Journal of autism and developmental disorders*, 42(5), 740-754.
- Кунан, С. М. (2007). Insider Views of the CLIL Class Through Teacher Self-observation–Introspection. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 10(5), 625-646.
- Council of Europe. (2007). From Linguistic Diversity to Plurilingual Education: Guide for the Development of Language Education Policies in Europe Executive Version. Retrieved from <http://www.coe.int/lang>
- Койль, Д. (2006). Content and language integrated learning: Motivating learners and teachers. *Scottish Languages Review*, 13, 1-18.
- Койль, Д. (2007). Content and language integrated learning: Towards a connected research agenda for CLIL pedagogies. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 10(5), 543-562.
- Dalton-Puffer, C. (2008). Outcomes and processes in Content and Language Integrated Learning (CLIL): current research from Europe.
- Dalton-Puffer, C., & Smit, U. (2013). Content and language integrated learning: A research agenda. *Language Teaching*, 46(04), 545-559.
- Denman, J., Tanner, R., & de Graaff, R. (2013). CLIL in junior vocational secondary education: challenges and opportunities for teaching and learning. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 16(3), 285-300.
- Фортнет-Гомез, I. (2013). *CLIL in higher education: Towards a multilingual language policy* (Vol. 92). Multilingual matters.
- Guíllamón-Cuesta, F., & Рено, М. Л. R. (2015). A critical vision of the CLIL approach in secondary education: A study in the Valencian Community in Spain. *Latin American Journal of Content & Language Integrated Learning*, 8(1), 1-12.
- Goral, M., & Conner, P. S. (2013). Language disorders in multilingual and multicultural populations. *Annual review of applied linguistics*, 33, 128-161.
- Hornberger, N. H. (2009). Multilingual education policy and practice: Ten certainties (grounded in Indigenous experience). *Language Teaching*, 42(02), 197-211.
- Хант, М. (2011). Learners' perceptions of their experiences of learning subject content through a foreign language. *Educational review*, 63(3), 365-378.
- Law of the Republic of Kazakhstan No. 394-IV (2011, 19 January). *On the Status of Nazarbayev University, Nazarbayev Intellectual Schools and Nazarbayev Fund*. Astana.
- Леон, А. R. (2015). Outlooks in Italy: CLIL as Language Education Policy. *Working Papers in Educational Linguistics*, 30(1), 45-65.
- Lorenzo, F., Casal, S., & Moore, P. (2009). The effects of content and language integrated learning in European education: Key findings from the Andalusian bilingual sections evaluation project. *Applied Linguistics*, amp041.
- Nazarbayev, N. (2007). New Kazakhstan in a new world: Address by the President of the Republic of Kazakhstan N. Nazarbayev to the People of Kazakhstan. Retrieved from <http://www.akorda.kz>
- Nazarbayev, N. (2011). 'On the State Program of Functioning and Development of Languages in the Republic of Kazakhstan for 2011-2020'. Decree of the President of the Republic of Kazakhstan No. 110.
- Pinget, A. F., Bosker, H. R., Quené, H., & de Jong, N. H. (2014). Native speakers' perceptions of fluency and accent in L2 speech. *Language Testing*, 31(3), 349-365.
- Плейдвал-Болстер, Е. (2015). Exploring primary school CLIL perceptions in Catalonia: students', teachers' and parents' opinions and expectations. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 18(1), 45-59.
- Роя, А. S. (2014). Teachers' views on differentiation in content and language integrated learning (CLIL): Perceptions, practices and challenges. *Language and Education*, 28(1), 1-18.
- Ruiz de Zarobe, Y. (2008). CLIL and foreign language learning: A longitudinal study in the Basque Country. *International CLIL Research Journal*, 1(1), 60-73.
- Shamshidinova, K., Ayubayeva, N., & Bridges, D. (2014). 4 Implementing Radical Change: Nazarbayev Intellectual Schools as Agents of Change. *Education Reform and Internationalization: The Case of School Reform in Kazakhstan*, 71.
- Sudhoff, J. (2010). CLIL and intercultural communicative competence: Foundations and approaches towards a fusion. *International CLIL Research Journal*, 1(3), 30-37.
- Васкес, В. Р., Молина, М. Р., & Лопез, Ф. J. А. (2015). Perceptions of Teachers and Students of the Promotion of Interaction through Task-Based Activities in CLIL. *Porta Linguarum: revista internacional de didáctica de las lenguas extranjeras*, (23), 75-91.
- Yang, W., & Gosling, M. (2014). What makes a Taiwan CLIL program highly recommended or not recommended?. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 17(4), 394-409.
- Yurdakula, B. (2015). Perceptions of Elementary School Teachers Concerning the Concept of Curriculum. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 15(1), 1-15.